

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 08 grudnia 2009 r.

**Pani
Bożena Dec
Dyrektor Gimnazjum nr 2
im. Janusza Korczaka
w Sulejówku**

LWA-410-44-05/09

P/09/069/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Gimnazjum nr 2 w Sulejówku (zwanym dalej Gimnazjum lub Szkołą) kontrolę realizacji procesu wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009, wraz z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi roku szkolnego 2009/2010 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 23 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez Gimnazjum procesu kształcenia uczniów w zakresie wychowania fizycznego i sportu.

1. W badanym okresie Gimnazjum w prawidłowy sposób zorganizowało zajęcia wychowania fizycznego i sportu. Realizowane plany nauczania, w odniesieniu do liczby godzin wychowania fizycznego i podziału na grupy, były zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych². Szczegółowa organizacja nauczania i wychowania, w tym zajęć wychowania fizycznego, określona została w arkuszu organizacji Gimnazjum na poszczególne lata szkolne, zatwierdzonym przez organ prowadzący zgodnie z trybem określonym w § 12 ust. 1 załącznika Nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół³.

Uczniom klas sportowych zapewniono właściwe warunki do rozwoju sportowego i dydaktycznego. Klasy sportowe liczyły, zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 lipca

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

³ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

2002 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego⁴, co najmniej 20 uczniów, a rozkład zajęć wychowania fizycznego zapewniał łączenie zajęć z innymi przedmiotami. Rekrutacja do klas sportowych odbywała się na podstawie zasad określonych w powyższym rozporządzeniu.

Nauczyciele wychowania fizycznego zatrudnieni w Gimnazjum w okresie objętym kontrolą NIK, posiadali kwalifikacje określone w § 3 i § 14 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁵.

W wyniku kontroli stwierdzono brak określenia w statucie Gimnazjum zasad organizacji klas sportowych, w tym naboru uczniów do klas pierwszych sportowych, co było niezgodne z § 2 ust. 1 pkt 5 i § 18a załącznika Nr 3 do ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. oraz z § 12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych⁶. Zasady przyjmowania uczniów do klas sportowych zostały określone przez Gimnazjum w odrębnym dokumencie *Kryteria naboru uczniów do klas sportowych*.

2. Uwagi NIK dotyczą warunków, w jakich realizowano zajęcia wychowania fizycznego. Szkoła posiadała nowoczesne boisko zewnętrzne (boisko do piłki nożnej ze sztucznej trawy, tartanowe bieżnie i boiska do piłki koszykowej i siatkowej) oraz obiekty wewnętrzne w postaci sali gimnastycznej i siłowni. Istniejące obiekty wewnętrzne były niewystarczające dla zaspokojenia potrzeb Szkoły. Przy złej pogodzie, 60% zajęć z wychowania fizycznego odbywało się na korytarzach szkolnych, co z uwagi na ich wymiary (2,70 m szerokości), nie pozwalało na właściwe prowadzenie zajęć. Dodatkowo, realizacja zajęć z wychowania fizycznego na korytarzach powoduje utrudnienia w prowadzeniu lekcji z innych przedmiotów.

Dyrektor Gimnazjum nie występowała pisemnie do organu prowadzącego – Miasta Sulejówka, o podjęcie działań zmierzających do powiększenia lub budowy nowej sali gimnastycznej.

Wyposażenie obiektów sportowych i sprzęt sportowy szkoły, w przeważającej mierze były nowe, w dobrym stanie technicznym, posiadały odpowiednie atesty i certyfikaty. W toku kontroli stwierdzono niewłaściwy stan techniczny jednej z bramek na boisku do piłki nożnej, która wykazywała luzy w umocowaniu. Stwierdzono również, że z basenu wynajętego przez organ prowadzący, korzystali jedynie uczniowie klas sportowych (w wymiarze 3-5 godzin tygodniowo).

3. Programy i plany nauczania obowiązujące w Gimnazjum w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 oraz w roku szkolnym 2009/2010 dla klasy I według nowej podstawy programowej, zostały prawidłowo dobrane pod względem rozpoznania możliwości ruchowych uczniów i w odniesieniu do przyjętych celów nauczania. Zidentyfikowano jednak brak przystosowania programów do rzeczywistych warunków w okresie modernizacji boiska szkolnego (od 2007 r. do lutego 2008 r.) i remontu sali gimnastycznej (2008 r.), nieuwzględnienie w programach i planach nauczania indywidualnej pracy z uczniami z dysfunkcjami, pomimo wiedzy nauczycieli opracowujących programy i plany dydaktyczne o takich uczniach, brak spójności planów dydaktycznych z programami w zakresie pływania i sportów zimowych, brak pogłębionych treści związanych z lekkoatletyką i szczegółowego opisu pomiaru osiągnięć uczniów oraz uzyskiwania stopnia sprawności. Stwierdzono ponadto

⁴ Dz. U. Nr 126, poz. 1078

⁵ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.

brak spójności treści nauczania z wymaganiami szczegółowymi sześciu bloków tematycznych zawartych w nowej podstawie programowej.

Poczynione w toku kontroli NIK obserwacje zajęć, prowadzonych przez wszystkich zatrudnionych w Gimnazjum nauczycieli wychowania fizycznego, wskazują na prawidłową realizację założeń dydaktycznych przyjętych w programie i planie pracy. Podczas obserwowanych zajęć nie stosowano zindywidualizowanych metod pracy w stosunku do uczniów z dysfunkcjami.

4. Zwolnienia uczniów Gimnazjum z zajęć wychowania fizycznego, w tym w zakresie zwolnień stałych, odbywały się zgodnie z § 8 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.* Wyniki kontroli NIK wskazują na niewystarczający udział uczniów ćwiczących na zajęciach wychowania fizycznego. W tygodniu, w którym przeprowadzono badanie, na zajęciach wychowania fizycznego było obecnych 83,8% uczniów, spośród których ćwiczyło 70,2%.

Podstawową przyczyną braku uczestnictwa uczniów w ćwiczeniach były zwolnienia z zajęć przez rodziców i brak strojów. Dane dotyczące obecności zbliżone były do średniej frekwencji uczniów w Szkole, wynoszącej w badanych latach szkolnych odpowiednio 81% i 86%. Gimnazjum nie skorzystało z możliwości uatrakcyjnienia zajęć z wychowania fizycznego w odniesieniu do sposobu prowadzenia czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009) oraz prowadzenia dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (w roku szkolnym 2009/2010) - w formie zajęć zaproponowanych przez uczniów, stosownie do możliwości wynikających z § 1 i 3 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego*⁷ oraz z § 1 i 3 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego*⁸.

5. Przedmiotowy system oceniania z wychowania fizycznego (PSO), zatwierdzony do stosowania przez dyrektor Gimnazjum, nie odpowiadał przepisom *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.* ponieważ:

- w części „przedmiot oceny” nie uwzględniono rozpoznania przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z nowej podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania (§ 2 ust. 2 *ww. rozporządzenia*),
- nie wykazano sposobów (m.in. metod, technik, narzędzi i częstotliwości) prowadzenia diagnozy poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności, zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 1 *rozporządzenia* jednym z celów oceniania wewnątrzszkolnego jest informowanie uczniów o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz postępach w tym zakresie,
- nie opisano, w jaki sposób oceniany będzie wysiłek i wkład pracy ucznia w wywiązywanie się z zadań, co w szczególności dotyczy uczniów z deficytem ruchowym, a zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 3 *ww. rozporządzenia* celem oceniania jest m.in. motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce,
- nie ustalono warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia, zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 7 *rozporządzenia*

⁶ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 217, poz. 2128 – uchylone z dniem 1 września 2009 r.

⁸ Dz. U. Nr 136, poz. 1116

- nie określono sposobów sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia (m.in. metod, technik, narzędzi) zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 *rozporządzenia*.

6. W kontrolowanym okresie Szkoła nie uwzględniła w planach organizacji zajęć pozalekcyjnych z wychowania fizycznego, natomiast zapewniła możliwość uczestniczenia uczniów w zajęciach w uczniowskich klubach sportowych i pozaszkolnych instytucjach sportowych i rekreacyjnych.

W tygodniowych planach zajęć wychowania fizycznego, Szkoła nie wprowadziła zajęć z gimnastyki korekcyjnej, pomimo posiadania informacji o stanie zdrowia uczniów w zakresie wad postawy. W roku szkolnym 2007/2008, 43 uczniów miało problemy związane z dysfunkcją ruchu, w roku szkolnym 2008/2009 takie problemy miało 49 uczniów. Według pielęgniarki szkolnej⁹, 12 uczniów wymagało specjalnego doboru ćwiczeń, a około 15 uczniów wymagało dodatkowych zajęć korekcyjnych. Dyrektor Gimnazjum nie występowała do Miasta Sulejówek z wnioskiem o dodatkowe środki finansowe na potrzeby gimnastyki korekcyjnej.

7. W Gimnazjum prawidłowo zorganizowano współpracę z organizacjami prowadzącymi działalność o charakterze sportowym. Uczniowie brali czynny udział w zajęciach klubowych i zawodach sportowych, osiągając dobre wyniki sportowe i uzyskując szereg nagród. Szkoła zapewniała wszystkim uczniom jeden pełnowartościowy posiłek dziennie. Uczniowie osiągający najlepsze wyniki sportowe i dobre wyniki w nauce uzyskiwali stypendia sportowe.

W badanym okresie stypendia przyznano 17 uczniom w kwocie 1 864 zł łącznie. Pomimo dobrych warunków współpracy z klubami i organizacjami sportowymi, w powyższych zajęciach udział ograniczona liczba uczniów szkoły. W roku szkolnym 2007/2008 czynny udział w sekcjach sportowych brało 67 uczniów (19%), a w roku szkolnym 2008/2009 - 63 uczniów (18%).

8. W okresie badanym Szkoła nie spełniała wszystkich wymogów w zakresie bezpieczeństwa podczas prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Stwierdzono, że 3 nauczycieli nie ukończyło kursu z zakresu udzielania pierwszej pomocy, co było niezgodne z § 21 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*¹⁰.

W 37 kontrolach zewnętrznych dotyczących stanu technicznego obiektów szkolnych, przeprowadzonych w latach 2004-2009 wskazywano wielokrotnie te same usterki i braki, które nie były przez szkołę likwidowane na bieżąco. Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK, nie zrealizowano zaleceń pokontrolnych dotyczących poprawy posadzki z lastryka na korytarzu, wykorzystywanym zastępczo do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba kontroli wnosi o:

1. Dokonanie zmian w statucie szkoły dotyczących zasad organizacji klas sportowych.
2. Podjęcie działań w celu ograniczenia zajęć wychowania fizycznego na korytarzu szkolnym.
3. Dokonanie korekty programów i planów dydaktycznych na rok szkolny 2009/2010 w zakresie ich zgodności z przepisami rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. i z dnia 23 grudnia 2008 r.

⁹ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 29 października 2009 r.

¹⁰ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

4. Dostosowanie *Przedmiotowego Systemu Oceniania* do przepisów *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.*
5. Podjęcie działań w celu objęcia zajęciami korekcyjnymi wszystkich uczniów wymagających opieki w tym zakresie.
6. Podjęcie starań w celu zwiększenia aktywności uczniów klas ogólnych w zakresie działalności sportowej i rekreacyjnej.
7. Uzupełnienie szkolenia 3 nauczycieli wychowania fizycznego w zakresie udzielania pierwszej pomocy medycznej.
8. Podjęcie działań zmierzających do zapewnienia wszystkim uczniom dostępu do basenu.
9. Naprawę umocowania bramki na boisku do piłki nożnej.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pani Dyrektor o przedstawienie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań

Zgodnie z art. 61 ust.1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o których mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat,
2. Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego NIK,
3. a/a